

01.12.2022

Група №16

Урок №18

Тема уроку: «Титан духовної думки». Іван Франко. Письменник, учений, громадський діяч. Багатогранність діяльності, її вплив на культурний і політичний розвиток України. Франко-перекладач, публіцист. Значення творчості для розвитку української літератури, у пробудженні національної свідомості. Творчість І. Франка в музиці.

Мета уроку: довести що Іван Франко - титан праці, геній української літератури; розкрити значення титанічної діяльності митця; з'ясувати кредо поета і розказати, що все своє життя поет боровся за щастя свого народу; розвивати навички складання повідомлень, висловлювання своєї думки з приводу прочитаного; розвивати полікультурну компетентність учнів; виховувати поважливе ставлення до слова поета.

Матеріали до уроку:

1. Шевченко і Франко – два велетні, які піднесли нову українську літературу до світових висот. Іван Франко на сьогодні є єдиним українським поетом, який номінувався на здобуття Нобелівської премії з літератури. Отож, сьогодні ми розпочинаємо знайомство з особистістю Івана Яковича Франка, з його величезною літературною і науковою спадщиною.

2. У І. Франка було багато псевдонімів — Джеджалик, Брут Хома, Мирон, Живий, Кремінь, Марко, (близько 100 псевдонімів). Іван Франко писав твори не лише українською, а й польською, німецькою та іншими мовами. Він був першим професійним українським письменником, який відважився жити з праці пера. Не мав державної роботи, не мав жодних нагород, не мав кафедри в університеті. Мав замість того Львів і слова для нього: «І підеш ти в мандрівку століть з мого духа печаттю».

3. Законспектувати до робочого зошита (ОСНОВНЕ)!

Іван Франко народився 27 серпня 1856 року в селі Нагуєвичі на Дрогобиччині в шанованій людьми досить заможній родині коваля Якова. Мати Івана – Марія Кульчицька – була родом із сусіднього села, мала гарний голос, любила своїм дітям співати та розповідати казки. Оскільки в Нагуєвичах школа знаходилась далеко від оселі батьків, Яків віддав шестирічного Івана до початкової школи в Ясеницю- Сільну. За 2 роки навчання в ній хлопчик навчився писати і читати по-українськи, по-польськи

і по-німецьки, вивчив чотири арифметичні дії. У 1864 році батьки віддали Івана в Головну міську школу Дрогобича. Після успішного іспиту за перший клас Франка зарахували до другого. Скромний, по-сільському одягнений хлопчик скоро звідав усі знущання і образи від паничів-однокласників та окремих учителів. На превелике диво дирекції в кінці навчального року Іван виявився найкращим учнем. Батько був присутній на екзамені, тішився успіхами своєї пізньої дитини і навіть заплакав від радощів. Через два місяці старенького батька не стало. Залишившись напівсиротою, Іван почав підробляти на життя, пишучи учням твори. Вчитель дивувався, що всі вихованці раптом так порозумнішали, перестали списувати, зуміли кожен по-своєму розкрити тему. Він і уявити не міг, що більшу частину творчих робіт класу писав Франко. Господарство батьків почало занепадати. І мати змушена була вийти заміж за фізично здорового і дуже милосердного хлопця Гриню Гаврилика, який став справжнім батьком для її дітей. Вітчим дав можливість найстаршому сину дружини продовжити навчання і відправив Івана в Дрогобицьку гімназію, де був високий рівень викладання. 1872 року хлопець втратив і матір. Здавалось, вітчим після смерті жінки міг би пустити сиріт по світу голими й босими, але Гринь не посягнув на майно Франків. Після 7 класу Франко задумав подорож по рідному краю. Будучи репетитором Ярослава Рошкевича, Іван познайомився зі своїм першим коханням – Ольгою Рошкевич. Перешкодою до їх щастя став арешт Франка та його захоплення соціалізмом, який передбачав безбожність, а батько нареченої, священик Рошкевич, цього Іванові простити не міг, хоч дуже поважав його, пророчив хлопцеві велике майбутнє. Другим коханням Франка значно пізніше стала Юзефа Дзвонковська, красуня небаченої вроди. Франко освідчився їй у любові, просив руки, але Юзя, знаючи про те, що в неї туберкульоз і вік її недовгий, відмовила Франкові і померла самотньою тридцятилітньою народною вчителькою. Третя любов – Целіна Журовська – мала зовсім інший характер. Це була єдина з коханих Франка, яка не любила поета, не розуміла і не хотіла розуміти його поривань, холодно реагувала на освідчення і вірші і тільки на схилі літ втямила, хто любив її й обезсмертив своєю любов'ю. Про три свої великі любові Франко найкраще сказав у поезії «Тричі мені являлася любов». В останньому класі гімназії Франко налагодив стосунки з журналами та видавництвами. У львівському журналі «Друг» він почав друкуватися під псевдонімом Дженжалик. Влітку 1875 року Франко успішно закінчив гімназію і в жовтні його зарахували на філософський факультет Львівського університету. Юнак і тут виявив свої здібності і вже з січня 1876 року почав одержувати 210 злотих із заохочувальної стипендії, а також, як найталановитіший студент, був звільнений від оплати за навчання.

У Львові Франко стає членом «Академічного гуртка», починає дружити з М. Павликом. У студентському журналі «Друг» друкує свої переклади, вірші, публіцистичні праці. За зв'язки з російськими революціонерами та українцями зі Сходу поліція робить у Франка обшуки і 12 червня 1877 року садить у в'язницю. «Запхано мене до найгіршої камери, до злодіїв, убивць та інших звичайних злочинців», - підсумовував юнак. У камері було 18-28 чоловік, злочинці зробили місце Франкові коло вікна, де було найхолодніше, і в окремі дні поет прокидався припорошений снігом. Ці шість тижнів суворого арешту у львівській в'язниці вплинули на долю, кар'єру, на вибрану в житті дорогу. Згодом Іван разом із товаришем і співв'язнем М. Павликом починає видавати на кошти, одержані від М. Драгоманова та Олени Пчілки, журнал «Громадський друг». Це видання постійно закривали, доводилося змінювати назву на «Дзвін», «Молот». Насичена діяльність Франка була перервана другим його несподіваним арештом у березні 1880 р. й тримісячним ув'язненням у коломийській тюрмі. Митця звинуватили в підбурюванні місцевих селян проти «законного порядку» і влади. Після звільнення Франко, хворий на малярію, голодний, ішов пішки з Коломиї до рідного села. Спочатку староста заборонив йому мешкати в Нагуєвичах, аж доки не надійде паспорт із Дрогобича. Знесилений митець змушений був повернутися до Коломиї під наглядом жандарма. «Тяжка це була дорога, після котрої мені на обох ногах повідпадали нігті на пальцях», - писав Франко. Через матеріальну скруту він змушений жити в Нагуєвичах у вітчима й працювати по господарству. Часу на творчість не було, тож він писав уночі. У таких умовах письменник пише повість «Захар Беркут», перекладає трагедію «Фауст» Гете, поему «Німеччина» Гейне, пише статті про Т. Шевченка. З 1883 року він знову у Львові, тут він працює в журналі «Зоря». Перебуваючи в травні 1886 року в Києві на вечорі творчої інтелігенції, поет знайомиться зі слухачкою Вищих університетських курсів для жінок Ольгою Хорунжинською. Через рік вони одружилися. Поет писав, що одружився з нею «з доктрини», тобто їхній шлюб мав символізувати єдність Східної та Західної України. Родинне життя їх було нелегким. Та незважаючи на це, Ольга була вірною дружиною, доброю матір'ю (народила Франкові чотирьох дітей), дала гроші на його навчання в аспірантурі. Вони разом видавали журнал «Життя і слово», поет присвятив дружині одну із кращих своїх збірок «З вершин і низин». Після здобуття ступеня доктора філософії Франкові, однак, не вдалося влаштуватися на вільне місце професора у Львівському університеті, оскільки міністерство не затвердило його на цій посаді з політичних міркувань. У безвиході письменник ціле десятиліття мусив працювати журналістом у польських і австрійських

виданнях!!! У 1895 році Франко погодився балатуватися до парламенту. Але внаслідок підтасовок і грубих махінацій австрійської і польської влади депутатом він не став. У 1897 році Іванові Яковичу зробили операцію очей. Цей рік можемо вважати найтяжчим у житті письменника. Після появи його критичної статті «Поет зради» (про А.Міцкевича), поляки зробили проживання Франка у Львові неможливим. На будинку поета з'явилося гасло «Геть Франка», на дереві хтось вночі почепив манекен, схожий на поета. Дружина не змогла винести цькування і нервово захворіла. Камінь, який був кинутий у Івана Яковича на вулиці, потрапив у голову синові Андрієві, який промучився після цього рік і помер. Однак письменнику вдалося перемогти обставини й повернутися до активного життя. Він стає одним із засновників Української національно-демократичної партії, видає роман «Перехресні стежки», створює поему «Мойсей», пише надзвичайно цінний «Нарис історії української літератури». «Академією в одній особі» називали його сучасники, відзначаючи до того ж володіння чотирнадцятьма мовами. У 1908 році письменник тяжко захворів: турбували нирки, почався параліч рук. Незважаючи на лікування, Франко міг писати лише за допомогою спеціального пристрою. Останні роки були надзвичайно складними для письменника, адже синів забрали на фронт, дружина лежала в лікарні. «Мені грозить просто голодна смерть», - писав Іван Якович у ті дні. У 1915 році віденським професором Йосипом Застирцем Франка було висунуто на здобуття Нобелівської премії. Заяву професора підтримали провідні науковці світу. Проте незабаром Франка не стало, премію ж одержав інший митець. В останні дні письменника доглядали студенти й сторонні люди. Його серце перестало битися 28 травня 1916 року. Некрологи надрукували десятки газет Європи. Похорон був багатотисячним, але поховали Франка у чужій вишиваній сорочці й єдиному старенькому костюмі. Грошей на окрему могилу не було, тому його поховали у позиченій ямі на шість домовин. Лише через 10 років митця перепоховали. На могилі встановили символічну скульптуру каменяра, що розбиває скелю, прокладаючи шлях у нове життя. Хоча, на нашу думку, він був скоріше українським Мойсеєм, ніж скалоломом.

4.Дослідження творчості письменника

Проект «Іван Франко: універсальність таланту»

- Поет (11 прижиттєвих збірок)
- Мовознавець (знав 14 мов)

- Перекладач
- Науковець (доктор наук)
- Фольклорист, етнограф (400 пісень, 1800 коломийок)
- Прозаїк (10 повістей і романів, майже 100 творів малої прози)
- Громадський діяч (очолював філологічну секцію НТШ)
- Політик (організував Русько-українську радикальну партію, балатувався до австрійського парламенту та галицького сейму)
- Драматург (написав понад 10 драм)
- Історик літератури (монографія «Нарис історії української літератури»)
- Публіцист
- Філософ
- Видавець (альманахи «Дзвін», «Молот», журнали «Життя і слово», «Світ», «Літературно-науковий вісник»)

5. Домашнє завдання.

Зробити конспект лекції

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту
tanita.yar2018@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.